

УДК 339.9:311.1:330:34

DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.38>**Паламарчук Т.М.**

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції
Поліський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6622-3109>

Ковальчук О.Д.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції
Поліський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7799-3157>

Русак О.П.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5509-0515>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАТИСТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Метою статті є розкриття та удосконалення теоретико-методологічних та організаційних засад аспектів міжнародної економічної статистики в епоху глобальних трансформацій, сталого розвитку та викликів для національної економіки. Зазначено об'єктивні передумови виникнення міжнародної економічної статистики та посилення її ролі. Розкрито сутність та особливості предмету міжнародної економічної статистики, її функцій та завдань. Обґрунтовано, що методологія міжнародної економічної статистики ґрунтується на засадах наукового розуміння кількісних властивостей явищ та процесів міжнародного середовища у поєднанні з їх якісною характеристикою. Розкрито організаційні аспекти міжнародної економічної статистики, обґрунтовано перспективні напрями її розвитку в умовах інтеграції України до міжнародного економічного співтовариства, зазначено шляхи адаптації до міжнародних стандартів та вимог.

Ключові слова: економіка, національна статистика, міжнародна економічна статистика, статистична методологія, сталий розвиток, статистичні дослідження, трансформація.

Постановка проблеми. Економічні трансформаційні процеси, що нині відбуваються у світовій економіці, створюють виклики та нові можливості як для високорозвинутих країн, так і для країн, що розвиваються. Соціально-економічний розвиток України в умовах глобальних трансформацій, євроінтеграційних прагнень, повномасштабної російської агресії та змін, що відбуваються в різних сферах суспільного життя країни пов'язаний з необхідністю отримання та аналізу об'єктивної, науково обґрунтованої статистичної інформації про соціальні, економічні, демографічні, екологічні та інші явища і процеси. Важливе значення для розвитку вітчизняної економіки є активізація зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародної діяльності, що потребує застосування міжнародної економічної статистики та її методів дослідження.

Міжнародна економічна статистика є ефективною галуззю знань та практичної діяльності щодо збирання, обробки, аналізу, узагальнення, розробки прогнозів та оприлюднення зведеної статистичної інформації про економічні явища та процеси в межах світової економіки та окремих країн світу. Необхідність впровадження порівнянності системи статистичних показників та методів їхнього розрахунку з метою виявлення тенденцій та закономірностей економічного розвитку

посилюють роль та значення міжнародної економічної статистики, визначають особливість предмету, об'єктів, методів та методології її досліджень, організаційних аспектів з врахуванням специфіки зовнішньоекономічної діяльності.

Враховуючи те, що Україна поряд з європейською та міжнародною спільнотою перебуває на шляху досягнення глобальних Цілей сталого розвитку (далі ЦСР) виникає потреба у суттєвих змінах організації отримання статистичної інформації. Адаптація національної статистики у відповідності до міжнародних та європейських вимог та стандартів вимагає посилення та володіння знань з методології та організації статистичних досліджень міжнародної діяльності. Пріоритетність діяльності статистичних служб у напрямі повного та своєчасного забезпечення потреб користувачів у достовірній та об'єктивній статистичній інформації, в тому числі представників органів державної та місцевої влади, бізнес-середовища, освітнього та наукового середовища актуалізують трансформацію діяльності вітчизняної статистики та посилюють процеси її адаптації у відповідності до міжнародних вимог та стандартів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль та особливості статистичних досліджень в умовах

глобальних трансформацій світової та національної економіки є предметом дискусії багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків. Теоретичні та прикладні засади статистичної науки розкрито в працях: Герасименка С.С. [1], Захарової О.В. [4], Мармози А.Т. [8; 9], Шапочки М.К. та Маценка О.М. [20] та інших. Особливості міжнародних статистичних досліджень досліджують такі науковці, як: Дзюбановська Н.В. [2], Корецька О.В., Хотєєва Н.В. та Чиж Л.П. [6]; Милашко О.Г. [10], Непрядкіна Н.В. [12], Тохтамиш Т.О., Ягольницький О.А. та Овчиннікова М.А. [18]; Криштанович М.Ф. [7] та інші. Перспективи розвитку вітчизняної статистики визначено у працях: Каленської В.П. [5], Осауленка О.Г. [14], Сливінської О.Б. [16] та інших. Серед зарубіжних вчених, які зробили істотний внесок у розвиток статистичної науки та її методології слід відмітити здобутки: А. Кетле, А. Готфріда, Г. Френсиса, Г. Вільяма, К. Адольфа, Ф. Гальтона, П. Вільяма, Ф. Рональда, П. Карла та інших. Проте досі залишаються недостатньо розкритими теоретико-методологічні та організаційні особливості статистичних досліджень зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобальних та внутрішніх викликів, трансформаційних процесів на макро-та мікрорівнях.

Мета статті – розкриття та удосконалення теоретико-методологічних та організаційних підходів до сутності міжнародної економічної статистики в епоху глобальних економічних трансформацій, сталого розвитку та внутрішніх викликів для національної економіки і статистичної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Статистика, як наука пройшла багатовікову історію формування, поскільки її виникнення та розвиток обумовлені практичними потребами суспільства та держави. Сучасні статистичні дослідження значно відрізняються від досліджень за минулі сторіччя як за величиною та різноманітністю досліджень, так і застосуванням статистичних методів в нинішніх умовах майже в усіх сферах наукової та практичної діяльності. Прикладний характер статистичних досліджень та правильне розуміння кількісних відносин у сучасних економічних процесах відзначає Герасименко С.С. На його думку з метою надання статистиці статусу головної науки у забезпеченні ефективного управління економікою, фахівцям-статистикам необхідно визначати у власних дослідженнях – мету та завдання, поскільки саме усвідомлення цілей дослідження явищ та процесів за допомогою статистичних даних надає відповідь на питання: “Яка користь від використання статистики в управлінні?” [1, с. 7].

Нині існує понад 1000 тлумачень терміну «статистика», які можна об'єднати у певні групи, зокрема:

- статистика – визначена цифровими даними інформація, що характеризує масові явища і процеси, що які відбуваються в країні чи суспільстві;

- статистика – практична діяльність фахівців державних установ, що спрямована на збір, обробку та аналіз даних про явища та процеси на рівні глобальної, національної та регіональної економік;

- статистика – самостійна суспільна наука, яка розробляє та впроваджує принципи і методи дослідження кількісної характеристики масових явищ та процесів [20, с. 16–17].

Як наука, статистика передбачає систему, елементами якої є теорія статистики, статистична методологія, відомості про результати статистичних досліджень та складається з окремих розділів, тісно пов'язаних між собою (рис. 1).

Статистична наука досліджує кількісний зміст досліджуваних явищ і процесів у невід'ємному зв'язку з якісною характеристикою та надає кількісний обрахунок закономірностям суспільного розвитку у визначених умовах місця та часу [8, с. 23]. Зазначеній галузі знань притаманне дослідження впливу природних, технічних, економічних та соціальних факторів на умови та результати виробництва економічних суб'єктів, а також дослідження зворотного впливу економічного розвитку на рівень життя населення, що є важливим результатом досягнення ЦСР.

Об'єктивними передумовами виникнення міжнародної економічної статистики та посилення її ролі є наступні: поглиблення глобалізаційних та інтеграційних процесів; активізація зовнішньоекономічних зв'язків у світі; інтенсифікація міжнародного економічного співробітництва; підвищення уваги до статистичних методів аналізу міжнародної інформації для розробки прогнозів, стратегій, сценаріїв економічного розвитку на макро- та мікрорівнях з урахуванням існуючих зовнішніх та внутрішніх чинників, а також ризиків.

Міжнародну економічну статистику залежно від об'єкта дослідження слід розрізняти з двох позицій: по-перше, міжнародна статистика вивчає соціально-економічні явища та процеси, що відбуваються на глобальному рівні між різними країнами чи їх об'єднаннями, серед яких ЄС, ОЕСР, ОПЕК, ЛАД тощо; по-друге, міжнародна статистика досліджує тенденції розвитку світової економіки та окремих країн. Визначальною функцією міжнародної економічної статистичної науки є створення рекомендацій розрахунку статистичних показників, що ґрунтуються на міжнародних стандартах обліку та статистики та побудовані відповідно до єдиної методології, що сприятиме порівняльності системи статистичних показників та виявленню закономірностей економічного розвитку окремої країни чи розвитку глобальної економіки [4, с. 7].

Предметом дослідження міжнародної економічної статистики є кількісна характеристика стану та тенденцій розвитку глобальної економіки у поєднанні з якісними аспектами економічного стану та розвитку окремих країн, груп країн і територій. Виходячи із зазначеного, така риса предмета дослідження міжнародної економічної статистики додає до універсальної для різних сфер статистики форми дослідження особливий зміст, який пов'язаний із зовнішньоекономічною діяльністю та створює можливість для проведення подальших досліджень більш глибоко та детально. Вибір певного предмета дослідження залежить від мети та завдань, поставлених перед дослідниками, зокрема в якості предмета дослідження є показники динаміки і структури ВВП, зовнішньої торгівлі, показники життєвого рівня населення країн тощо.

Міжнародна економічна статистика передбачає наукову та практичну діяльність, методологію статистичних досліджень, узагальнення світового досвіду, міжнародні зіставлення тощо. Методологія міжнародної

Рисунок 1 – Розділи статистики, як науки

Джерело: власна розробка на основі досліджених матеріалів

економічної статистики базується на системі принципів наукового розуміння зв'язку кількісних та якісних характеристик та передбачає застосування філософських, загальнотеоретичних та математично обґрунтованих способів пізнання об'єктивної дійсності у сфері зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародної діяльності. Методика міжнародної економічної статистики передбачає методи та способи, які використовуються для певного дослідження, враховуючи мету та завдання, особливості сукупності тощо.

При проведенні статистичних досліджень у сфері міжнародних економічних відносин використовується сукупність методів (рис. 2). Статистичні методи застосовуються при дослідженні динаміки показників міжнародної торгівлі, впливу чинників зовнішньоекономічної діяльності, ризиків міжнародного інвестування, моделюванні та прогнозуванні економічних явищ та процесів [10, с. 193].

Застосування статистичних методів, зокрема табличного методу, при дослідженні світової торгівлі чорними металами у динаміці представлено в табл. 1.

Наведена статистична інформація дозволяє провести деталізований аналіз абсолютних та відносних показників світової торгівлі чорними металами за весь період дослідження або зосередити увагу на окремих періодах, залежно від мети дослідження.

Результати зведення статистичних показників у наочній, зрозумілій та доступній формі передбачають використання графічного методу. За допомогою статистичних графіків можна дослідити взаємозв'язок між економічними явищами та процесами міжнародного середовища, їх тенденцію та закономірності.

Візуальна інтерпретація об'єктивної статистичної інформації дозволяє більш детально здійснити процес пізнання предмету дослідження. Прикладами застосування графічного методу щодо динаміки обсягів світового експорту та імпорту чорних металів у грошовому еквіваленті є відповідно рис. 3 та рис. 4.

За формою основні етапи статистичних досліджень у сфері міжнародної діяльності тотожні з етапами будь-якого статистичного дослідження та передбачають врахування мети, завдань дослідження, статистичної сукупності, напрямів використання статистичної інформації (рис. 5).

Так, зокрема статистичну інформацію з питань зовнішньої торгівлі України застосовують з метою визначення головних напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни та розробки стратегії і тактики такої діяльності; для аналізу та прогнозування національної зовнішньоекономічної політики та ситуацій, що складатимуться чи вже існують на світовому ринку; впровадження заходів регулювання

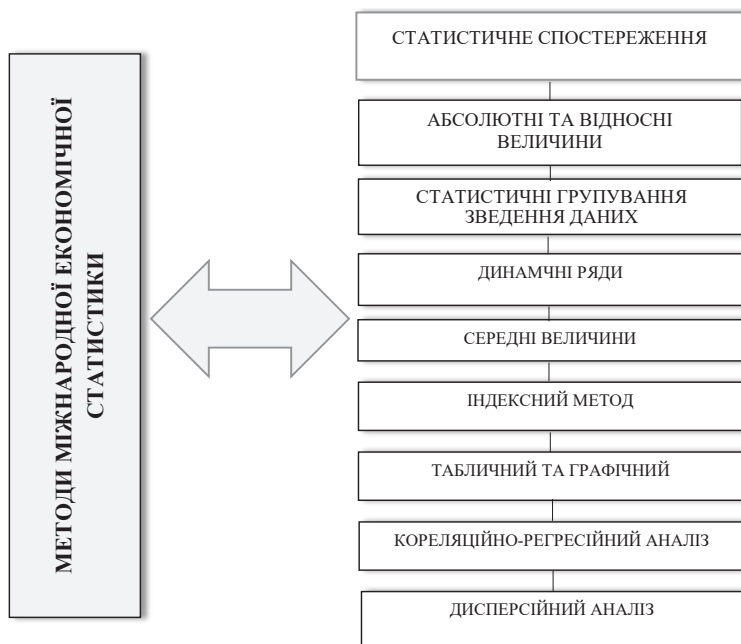

Рисунок 2 – Методи міжнародної економічної статистики

Джерело: власна розробка на основі досліджених матеріалів

Таблиця 1 – Показники світової торгівлі чорними металами у динаміці

Показники	Рік									2022 р. до 2014 р. (+,-)
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Експорт, млрд дол. США	411,97	326,72	301,76	372,78	422,56	372,3	328,67	559,06	570,43	158,46
Імпорт, млрд дол. США	422,36	345,15	310,76	384,75	441,25	391,57	339,55	555,08	592,02	169,66
Сальдо зовнішньої торгівлі, млрд дол. США	-10,39	-18,43	-9,0	-11,97	-18,69	-19,27	-10,88	3,98	-21,59	-11,2
Зовнішньоторгівельний оборот, млрд дол. США	834,33	671,87	612,52	757,53	863,81	763,87	668,22	1114,14	1162,45	328,12
Темп росту експорту, %	x	79,31	92,36	123,54	113,35	88,11	88,28	170,10	102,03	22,73
Темп росту імпорту, %	x	81,72	90,04	123,81	114,68	88,74	86,72	163,48	106,65	24,94

Джерело: побудовано на основі [22]

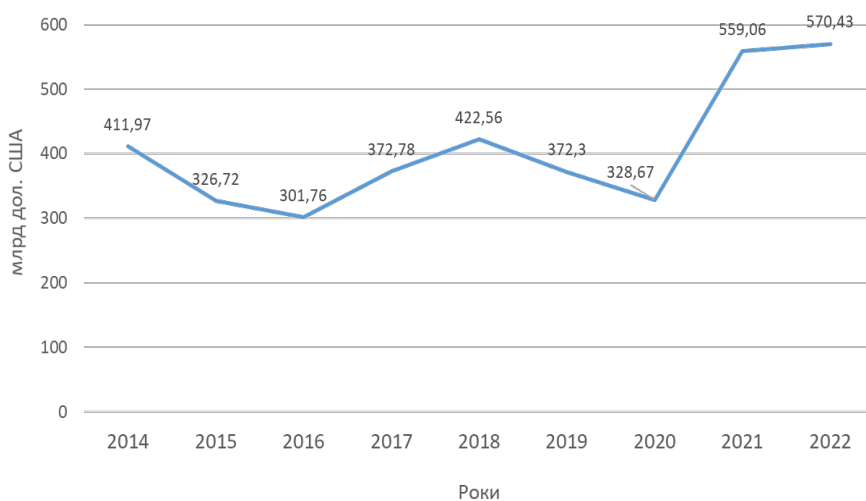

Рисунок 3 – Динаміка обсягів світового експорту чорних металів у грошовому еквіваленті, млрд дол. США

Джерело: побудовано на основі [22]

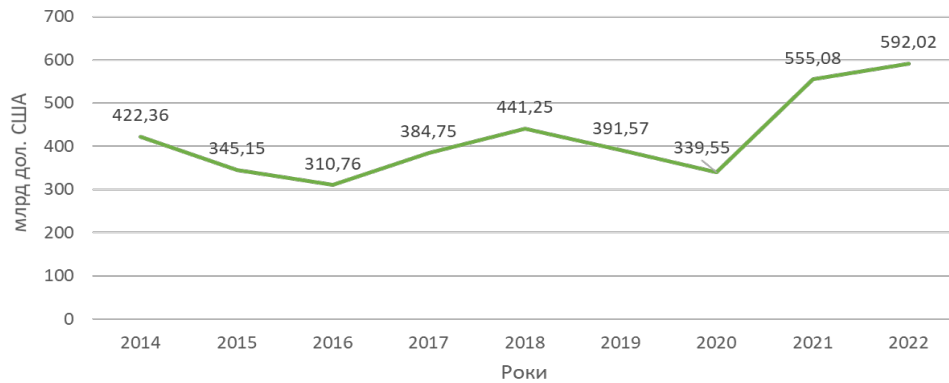

Рисунок 4 – Динаміка обсягів світового імпорту чорних металів у грошовому еквіваленті, млрд дол. США

Джерело: побудовано на основі [22]

Рисунок 5 – Етапи статистичного дослідження міжнародної економічної статистики

Джерело: власна розробка на основі досліджених матеріалів

зовнішньоекономічної діяльності, як митно-тарифного, так і нетарифного; узагальнення інформації щодо вітчизняної статистики зовнішньоекономічних зв'язків тощо [11, ст. 453] (рис. 6).

Організаційні аспекти міжнародної економічної статистики тісно пов'язані з діяльністю Міжнародних статистичних організацій та національних статистичних служб (НСС), зокрема Державною службою статистики України, діяльність якої регулюється Законом України «Про офіційну статистику» та який передбачає правові та організаційні основи функціонування вітчизняної статистичної системи, повноваження органів державної статистики та їх компетенцію тощо [3]. Міжнародне співробітництво у сфері офіційної статистики в Україні згідно до ст. 40 зазначеного закону спрямоване на забезпечення стабільності та ефективності, а також професійності і незалежності вітчизняної статистичної системи, її гармонійного розвитку у відповідності до статистичної системи ЄС та міжнародних стандартів, а також передбачає обмін міжнародним досвідом та статистичною інформацією відповідно до міжнародних договорів України [3].

Глобальна статистична система має певну структуру, до якої відносяться: Статистична комісія ООН;

галузеві статистичні підрозділи ООН; спеціальні установи ООН, серед яких: продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО); організація ООН з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО); Світова організація торгівлі (СОТ); Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ); Міжнародний валютний фонд (МВФ); Світовий Банк (СБ); Міжнародна організація праці (МОП); регіональні статистичні організації, зокрема, Статистичне управління європейських співтовариств (Євростат); система статистичних видань ООН та видань інших міжнародних організацій.

Міжнародні організації, такі як ООН, ОЕСР та Світовий банк мають ключове значення у процесі розробки стандартів та рекомендацій для місцевої та регіональної статистики. Такі стандарти визначають єдині принципи збору статистичних даних та їх оприлюднення, які в подальшому можуть бути використані як власне міжнародними структурами, так і відповідними національними статистичними службами. Особливе значення для розвитку вітчизняної статистичної служби має досвід Європейського Союзу, оскільки Євростат, статистичне агентство ЄС встановлюють єдині стандарти для економічної та фінансової статистики країн-членів. Євростатом розроблено статистичні дані

Рисунок 6 – Напрями використання статистичної інформації зовнішньої торгівлі України

Джерело: побудовано на основі [11, ст. 453]

в розрізі різних сфер: економіка, торгівля, праця, наука та інновації, освіта, здоров'я, соціальні умови [13]. Інформація Євростату містить дані щодо загальної та регіональної статистики, економіки та фінансів, промисловості, торгівлі та послуг, зовнішньої торгівлі, населення та соціальних умов, сільського господарства та рибальства, транспорту, навколишнього середовища та енергії.

Проведення статистичних досліджень у сфері міжнародної діяльності передбачає врахування економічними суб'єктами системи статистичних класифікацій міжнародного та європейського рівня, серед яких: ISIC (International Standard Industrial Classification of All Economic Activities); CPC (Central Product Classification); SITC (Standard International Trade Classification); HS (Harmonized Commodity Description and Coding System); NACE (Nomenclature of Activities of the European Community); CPA (Statistical Classification of Products by Activities in the European Economic Community); PRODCOM (PROducts of the European Community); CN (Combined Nomenclature) тощо.

Глобальні економічні трансформації потребують удосконалення міжнародної статистичної діяльності, зокрема:

- скоординувати міжнародну статистичну діяльність за рахунок розробки глобальних програм;
- здійснити перехід від міжнародних стандартів розроблених для окремих статистичних показників до розробки та удосконалення системи показників для виявлення тенденцій розвитку світової економіки;
- застосовувати методологію розрахунків зведених вартісних статистичних показників у однакових грошових одиницях, враховуючи реальну купівельну спроможність національних валют;
- визначати об'єктивні значення динамічних рядів порівнянних статистичних показників з метою розкриття тенденцій та складання реальних прогнозів розвитку світової економіки чи окремої країни в коротко- та довгостроковому періодах із застосуванням моделювання майбутніх сценаріїв розвитку;

- дотримуватися зіставності змісту вітчизняної системи статистичних показників у відповідності до міжнародних вимог та стандартів;

- сприяння удосконаленню національної, регіональної та місцевої статистики за рахунок впровадження міжнародних стандартів та, таким чином, вирішувати проблеми, що пов'язані з уніфікацією процесів збирання даних, обробки статистичної інформації, її узагальнення та поширення міжнародними організаціями.

У зв'язку з інтеграційними процесами України в міжнародне економічне співтовариство пріоритетними напрямами діяльності вітчизняної статистики є її адаптація до міжнародних вимог та стандартів. Нині у деяких провідних галузях вітчизняної статистики, зокрема національному рахівництві, статистиці цін, праці і зайнятості, зовнішньої торгівлі тощо впроваджуються міжнародні статистичні стандарти, насамперед Європейського Союзу, однак ще існує необхідність у здійсненні переходу до максимально можливого застосування зазначених стандартів у всіх сферах вітчизняної статистики. В цьому напрямі Держстатом України здійснюється певна діяльність, зокрема розширюється сукупність макроекономічних показників в цілому, а також показників за галузями національної економіки щодо виробництва товарів та надання послуг. З метою оцінки результатів впровадження соціально спрямованих державних заходів передбачається використання статистичних показників, що створюють можливість для здійснення оцінки фактичної зайнятості населення України, рівня бідності та безробіття, проведення моніторингу впливу ринкових перетворень на соціальну та демографічну ситуацію в країні тощо [16, с. 57-58].

Поштовхом для здійснення трансформаційних процесів в межах систем глобальної та національної статистики також є реалізація Цілей сталого розвитку, що визначені Порядком денним до 2030 року, які передбачають досягнення сталого економічного зростання, усунення економічної нерівності, покращення соціаль-

ного розвитку, ліквідації бідності, захисту навколишнього середовища [5, с. 33–34].

Досягнення глобальних ЦСР потребує системного характеру, оскільки такий процес поєднує в єдине ціле відповідні рівні як економічної, так і соціальної систем, зокрема, світової, національний, регіональний, місцевий та різні сфери – економічну, соціальну, екологічну, що передбачає узгодженість між суб'єктами та об'єктами реалізації процесу [19]. Україна, поряд з переважною більшістю країн світу, приєдналася до реалізації ЦСР. Відповідно у період 2015–2030 рр. відбуватиметься процес адаптації до Цілей сталого розвитку, що закріплено на державному рівні, з урахуванням якого здійснюватиметься формування екологічних програм, стратегія для відновлення країни у післявоєнний період, її економічного зростання. Системний перехід до сталого розвитку в Україні є наслідком здійснення ряду реформ, однак він неможливий без розробки державної політики, зокрема міжнародної, економічної, правової, соціальної тощо. Ефективна державна політика у різних сферах та напрямках забезпечується за умов побудови певної інституційної конструкції, оскільки соціально-економічний розвиток відбувається за рахунок діяльності інтегрованих, підзвітних та стійких інституцій, що мають бути інтегрованими, співпрацювати та узгоджуватися, як горизонтально – на рівні між секторами, так вертикально – на всіх рівнях управління. Зазначене вимагає забезпечення прозорості, демократичної підзвітності та незалежності у державних та недержавних інституціях, участі громадянськості, проведення соціального діалогу, що підтверджує важливість діяльності державних статистичних органів та об'єктивної, повної, різноманітної та своєчасної статистичної інформації, яка задовольняє потреби систем управління, соціально-економічних суб'єктів та визначає місце та участь країни в міжнародному економічному просторі.

Перспективи розвитку національної статистики в умовах глобальних економічних трансформацій, сталого розвитку та внутрішніх викликів пов'язані з: впровадженням міжнародних стандартів та рекомен-

дацій; удосконаленням нормативно-правової бази; активної співпраці з користувачами статистичної інформації та респондентами, а також координацією діяльності статистичних служб; удосконаленням процесів збирання, обробки та поширення статистичних даних; удосконаленням статистичної інфраструктури та покращенням систем управління державної статистики; впровадженням інформаційних та комунікаційних технологій; пропагуванням знань зі статистики та статистичної методології.

Висновки. Статистика є однією з фундаментальних наук, що має багатовікову історію формування та розвитку, застосовується нині майже в усіх сферах наукової та практичної діяльності. Поглиблення глобалізаційних та інтеграційних процесів, активізація зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародного економічного співробітництва в умовах сталого розвитку посилюють значення міжнародної економічної статистики та сприяють підвищенню уваги до статистичних методів аналізу міжнародної інформації з метою розробки прогнозів, стратегій, сценаріїв економічного розвитку на макро- та мікрорівнях.

Перспективи розвитку вітчизняної статистики пов'язані з: модернізацією статистичної інфраструктури, імплементацією міжнародних та європейських стандартів; здійсненням переходу до процесно-орієнтованої системи створення статистичної інформації, використанням новітніх інформаційних технологій. Національні статистичні дослідження соціально-економічних процесів та явищ мають здійснюватися у відповідності до міжнародної методології, міжнародних стандартів та практики організації статистичного спостереження. Володіння знаннями та основами статистичної науки, врахування особливостей міжнародної діяльності, методології та організації міжнародної економічної статистики є важливими не лише для представників наукового та освітнього середовища, професійної діяльності, але й у сфері міжнародного співробітництва, державного управління та міжнародного бізнес-середовища.

Список використаних джерел:

1. Герасименко С.С. Місце і роль статистики в економічних дослідженнях (на прикладі аналізу банківської діяльності). *Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2022. № 1/2. С. 5–13.
2. Дзюбановська Н.В. Статистичні методи оцінювання міжнародної торгівлі європейського союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 16. Ч. 1. С. 89–94.
3. Про офіційну статистику : Закон України від 16.08.2022 р. № 2524-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text> (дата звернення: 15.01.2025).
4. Захарова О.В. Міжнародна економічна статистика: навч. посібник. Маріуполь : МДУ, 2014. 148 с.
5. Каленська В.П. Актуальні проблеми розвитку державної статистики. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Сер. економічна. Сер. юридична*. 2022. Вип. 34. С. 30–34.
6. Корецька О.В., Хотеева Н.В., Чиж Л.П. Міжнародні стандарти та статистичні методи щодо оцінки ризиків у діяльності міжнародних організацій. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-70> (дата звернення: 18.01.2025).
7. Криштанович М. Ф. Методи дослідження міжнародного співробітництва України та Польщі у сфері міжнародних відносин. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Сер. економічна. Сер. юридична*. 2022. Вип. 32. С. 175–179.
8. Мармоза А.Т. Теорія статистики: підручник. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 592 с.
9. Мармоза А.Т. Економічна статистика: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 600 с.
10. Милашко О.Г. Статистичне дослідження стану та розвитку зовнішньої торгівлі України. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2021. № 1 (76). С. 191–202.
11. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 09.01.2025).
12. Непрядкіна Н.В. Специфіка зовнішньої торгівлі послугами України з країнами східної Європи. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2017. № 6. С. 50–53.

13. Огляд досліджень міжнародних організацій та міжнародних практик країн у сфері муніципальної та регіональної статистики / Центр розвитку інновацій. Децентралізація: веб-сайт. 2023. URL: <https://decentralization.ua/news/18571> (дата звернення: 11.01.2025).
14. Осауленко О.Г. Триває процес підвищення довіри до української статистики у світі. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/druk/coment/Intervu/Intervu051213.htm> (дата звернення: 17.01.2025).
15. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 09.01.2025).
16. Сливінська О.Б. Проблеми та перспективи розвитку статистики в Україні. *Зб. наукових праць ТДАТУ ім. Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2022. № 1 (45). С. 55–60.
17. Фітисова А., Слободян О. Статистичні дані у сфері міжнародної міграції та їхня відповідність вимогам Євростату. Результати оцінки державної статистики і відомчої статистичної звітності: метод. рекомендації. Київ : Аналітичний центр CEDOS, 2019. 32 с.
18. Тохтамиш Т.О., Ягольницький О.А., Овчиннікова М.А. Аналіз зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з країнами європейського союзу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 23. С. 44–50.
19. Хаустова В. Є., Омаров Ш.А. Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства. *Проблеми економіки*. 2018. № 1(35). С. 265–273.
20. Шапочка М.К., Мащенко О.М. Теорія статистики: навч. посібник. Суми : Університетська книга, 2014. С. 16–17.
21. Our 2030 Strategy: Mainstreaming the Urgency for Action. URL: <https://www.csreurope.org/2030-strategy> (дата звернення: 12.01.2025).
22. Trade Map. URL: <https://www.trademap.org/> (дата звернення: 19.01.2025).

References:

1. Gerasimenko S. S. (2022) Mistse i rol statystyky v ekonomichnykh doslidzhenniakh (na prykladi analizu bankivskoi diialnosti) [The place and role of statistics in economic research (on the example of analysis of banking activity)]. *Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Auditing*, no. 1/2, pp. 5–13. (in Ukrainian)
2. Dzyubanovska N. V. (2017) Statystychni metody otsiniuvannya mizhnarodnoi torhivli yevropeiskoho soiuзу [Statistical methods of evaluating the international trade of the European Union]. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Ser. International economic relations and the world economy*, vol. 16, no. 1, pp. 89–94. (in Ukrainian)
3. Verkhovna Rada of Ukraine (2022) Law of Ukraine No. 2524-IX. *Pro ofitsiynu statystyky* [About official statistics]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2524-20#Text> (accessed January 15, 2025).
4. Zakharova O. V. (2014) *Mizhnarodna ekonomichna statystyka* [International economic statistics]. Mariupol: Mariupol State University. (in Ukrainian)
5. Kalenska V. P. (2022) Aktualni problemy rozvytku derzhavnoi statystyky [Actual problems of the development of state statistics]. *Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. Ser. Economic. Ser. Legal*, vol. 34, pp. 30–34. (in Ukrainian)
6. Koretska O. V., Hoteeva N. V., Chizh L. P. (2023) Mizhnarodni standarty ta statystychni metody shchodo otsinky ryzykyv u diialnosti mizhnarodnykh orhanizatsii [International standards and statistical methods for risk assessment in the activities of international organizations]. *Economy and society*, vol. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-70> (in Ukrainian)
7. Kryshchanovych M. F. (2022) Metody doslidzhennia mizhnarodnoho spivrobotnytstva Ukrainy ta Polshchi u sferi mizhnarodnykh vidnosyn [Research methods of international cooperation of Ukraine and Poland in the field of international relations]. *Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. Ser. Economic. Ser. Legal*, vol. 32, pp. 175–179. (in Ukrainian)
8. Marmoza A. T. (2013) *Teoriia statystyky* [Theory of statistics]. 2nd ed., revised. and added. Kyiv: Center for Educational Literature. (in Ukrainian)
9. Marmoza A. T. (2017) *Teoriia statystyky* [Theory of statistics]. Kyiv: Center for Educational Literature. (in Ukrainian)
10. Milashko O. G. (2021) Statystychni doslidzhennia stanu ta rozvytku zovnishnoi torhivli Ukrainy [Statistical study of the state and development of foreign trade of Ukraine]. *Herald of socio-economic research*, no. 1 (76), pp. 191–202. (in Ukrainian)
11. Verkhovna Rada of Ukraine (2012) Law of Ukraine No. 4495-VI. *Mytnyi kodeks Ukrainy* [Customs Code of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (accessed January 9, 2025).
12. Nepryadkina N. V. (2017) Spetsyfika zovnishnoi torhivli posluhamy Ukrainy z krainamy skhidnoi Yevropy [The specifics of foreign trade in services of Ukraine with the countries of Eastern Europe]. *Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin*, no. 6, pp. 50–53. (in Ukrainian)
13. Innovation Development Center (2023) Ohliad doslidzhen mizhnarodnykh orhanizatsii ta mizhnarodnykh praktyk krain u sferi munitsypalnoi ta rehionalnoi statystyky [Review of studies of international organizations and international practices of countries in the field of municipal and regional statistics]. *Decentralization: website*. Available at: <https://decentralization.ua/news/18571> (accessed January 11, 2025).
14. Osaulenko O. G. *Tryvaie protses pidvyshchennia doviry do ukraïnskoi statystyky u sviti* [The process of increasing trust in Ukrainian statistics in the world is ongoing]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/druk/coment/Intervu/Intervu051213.htm> (accessed January 17, 2025).
15. *Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy* [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed January 9, 2025).
16. Slivinska O. B. (2022) Problemy ta perspektyvy rozvytku statystyky v Ukraini [Problems and prospects of the development of statistics in Ukraine]. *Coll. of scientific works of TDAU named after Dmytro Motorny (economic sciences)*, no. 1 (45), pp. 55–60. (in Ukrainian)
17. Fitisova A., Slobodian O. (2019) *Statystychni dani u sferi mizhnarodnoi mihratsii ta yikhnia vidpovidnist vymoham Yevrostatu. Rezultaty otsinky derzhavnoi statystyky i vidomchoi statystychnoi zvitnosti* [Statistical data in the field of international migration and their compliance with Eurostat requirements. Results of assessment of state statistics and departmental statistical reporting]. Kyiv: Analytical Center CEDOS. (in Ukrainian)
18. Tokhtamysh T. O., Yagolnytskyi O. A., Ovchinnikova M. A. (2018) Analiz zovnishnoi torhivli tovaramy ta posluhamy Ukrainy z krainamy yevropeiskoho soiuзу [Analysis of foreign trade in goods and services of Ukraine with the countries of the European Union]. *Global and national economic problems*, no. 23, pp. 44–50. (in Ukrainian)
19. Haustova V. E., Omarov Sh. A. (2018) Kontsepsiia staloho rozvytku yak paradyhma rozvytku suspilstva [The concept of sustainable development as a paradigm of social development]. *Problems of the economy*, no. 1(35), pp. 265–273. (in Ukrainian)

-
20. Hat M. K., Matsenko O. M. (2014) *Teoriia statystyky* [Theory of statistics]. Sumy: University book. (in Ukrainian)
21. Our 2030 Strategy: Mainstreaming the Urgency for Action. Available at: <https://www.csreurope.org/2030-strategy> (accessed January 12, 2025).
22. Trade Map. Available at: <https://www.trademap.org/> (accessed January 19, 2025).

Palamarchuk Tetiana, Kovalchuk Oleksandr, Rusak Olena
Polissia National University

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF INTERNATIONAL ECONOMIC STATISTICS IN THE CONDITIONS OF GLOBAL TRANSFORMATIONS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The purpose of the article is to reveal and improve the theoretical and methodological aspects of international economic statistics in the era of global transformations, sustainable development and challenges for the national economy. The objective prerequisites for the emergence of international economic statistics, strengthening its role and relevance are indicated. The research methodology is based on the conceptual principles of statistical science, the use of the dialectical method and the systemic approach (for understanding economic processes and phenomena in development and interconnection); the abstract-logical method (for revealing the essence of the term "statistics"); the monographic method (when processing the scientific achievements of national and foreign scientists); tabular and graphical methods (for visual display of statistical information on international trade); techniques: analysis and synthesis, induction and deduction, detailing and logical generalization, as well as retrospective and comparative analysis. The results of the research confirm the features of international economic statistics subject, its functions, tasks and organization of statistical research. It is substantiated that the methodology of international economic statistics is based on the principles of scientific understanding of the quantitative properties of phenomena and processes of the international environment in combination with their qualitative characteristics. It is established that the methodology of international economic statistics is determined taking into account the purpose and features of the studied statistical population. The practical significance of the research is justified promising directions for the development of international economic statistics in the conditions of Ukraine's European integration and ways of adapting to international standards and requirements. The results of the research can be useful for specialists in scientific and educational environments, in professional statistical activities, in the field of public administration and the international business environment.

Keywords: *economy, national statistics, international economic statistics, statistical methodology, sustainable development, statistical research, transformation.*

JEL classification: B41, C10, F01, F15
